

Gospodarska in socialna zgodovina Slovencev od sredine 19. stoletja do 1990

VODJA: [Lazarevič Žarko](#)

TRAJANJE: 1.1.1999 - 31.12.2003

Povzetek

Osnovna opredelitev, ki jo razumemo pod pojmom gospodarske in socialne zgodovine Slovencev, je proces oblikovanja slovenskega gospodarskega sistema in integracije slovenskega ozemlja v enoten gospodarski prostor v različnih sistemsko-političnih okvirih (Avstrija, Jugoslavija - kapitalizem, socializem) in ob tem potekajoč prehod iz agrarne v industrijsko družbo z vsemi posledicami na socialnem področju. Določeneje rečeno, gre za raziskave kratko- in dolgoročnega prestrukturiranja tradicionalne gospodarske podobe oziroma modernizacije slovenske gospodarske in socialne sestave v obdobju od srede 19. stoletja, do današnjih dni; od začetkov oblikovanja moderne gospodarske ureditve z opustitvijo fevdalizma do današnje postindustrijske družbe. Ta čas je doba velikih socialno-gospodarskih strukturnih sprememb, ki so ga kot najbolj značilni opredeljevali sledeči procesi: deagrarnizacija in industrializacija v gospodarskem pogledu ter urbanizacija in spremljajoča sprememba življenjskega stila v socialnem pogledu. Procesna narava raziskovalnih problemov nalaga izrazito dolgoročno naravnost raziskav. Pri obravnavi gospodarske zgodovine je nujno raziskave sektorsko razčleniti na agrarno in neagrarno zgodovino. V okviru agrarne zgodovine se kot osrednji raziskovalni problem kaže deagrarnizacija Slovenije, kot njen sestavni del pa jo opredeljujejo sledeče vsebine: dolgoročno prestrukturiranje kmetijstva (proizvodna/panožna sestava ter njen obseg, dinamika in dejavniki sprememb), individualizacija in komercializacija kmetijstva, uvajanje dosežkov agrarno-tehničnega prevrata, sistemsko okolje, položaj, vloga in delež kmetijstva v različnih državnih okvirih in družbenih ureditvah ter mehanizmi institucionalnega spodbujanja strukturnih sprememb in podjetništva v kmetijstvu. Za sklop neagrarne zgodovine je raziskave mogoče skržiti v združujoči pojem industrializacije, to je njene procesne dinamike v različnih državno-političnih okvirih in sistemsko različno opredeljenem gospodarsko-političnem okolju. To pomeni obravnavo posameznih stopenj industrializacije prek preraščanja okvirov izoliranih modernizacijskih jeder v 19. do industrializacije kot kontinuiranega družbenega in gospodarskega procesa v 20. stoletju. Industrializacija pa odpira še celo vrsto raziskovalnih tem: prometna infrastruktura, institucije finančnega posredništva, financiranje podjetniške pobude (domači in tuji kapital), energetska oskrba, trgovina in obrt, razvoj slovenske tehnologije, vodenje in upravljanje, inovacije, oblikovanje gospodarskih elit in njihove relacije do drugih družbeno vplivnih slojev. V okviru socialne zgodovine velja izpostaviti, da tovrstne raziskave zajemajo socialne posledice obsežnih procesov deagrarnizacije in industrializacije. Raziskovali bomo dolgoročno spreminjanje socialne strukture (prebivalstvo, poklici, notranje in zunanje migracije, zdravstvena podoba) in krajine (urbanizacija), razvoj socialno varstvenega sistema (zdravstveno, nezgodno in pokojninsko ter zavarovanje zoper brezposelnost), spreminjanje življenjskega stila različnih družbenih slojev kot so šege in navade, družabno življenje, prehrana, oblačilna in stanovanjska kultura, življenjska raven, načini oblikovanja in razvoj potrošniške družbe. V ta sklop pa sodi tudi raziskovanje turizma v vsej večplastnosti kot gospodarskega, socialnega in kulturnega fenomena.